

[Justitsministeren.]

spiritusmisbrugere, afholdspålæg og helbredelsesanstalt for drankere, ophævet. Disse foranstaltninger har i dag en meget ringe selvstændig betydning, og der tillægges heller ikke fra lægelig side foranstaltningerne nogen behandlingsmæssig betydning.

Samtidig med de foreslåede ændringer i de retsfølger, der kan anvendes over for unge og karakterologisk afvigende lovovertrædere, foreslås bestemmelserne i straffelovens §§ 16-18 om psykisk abnormitet ændret. Efter hovedbestemmelsen i § 16 er handlinger straffri, når de er foretaget af personer, der er utilregnelige på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles dermed, eller åndssvaghed i højere grad. Hertil knytter § 18 dog den regel, at beruselse ikke udelukker anvendelse af straf, medmindre gerningsmanden har handlet uden bevidsthed.

Til disse egentlige utilregnelighedsregler føjer § 17 bestemmelser, der giver mulighed for en strafferetlig særbedømmelse af visse varigere tilstande af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af sjælsevernerne, herunder seksuel abnormitet. Personer, der er omfattet af denne beskrivelse, er ikke uden videre straffri. Afgørende er, om de kan anses for egnede til påvirkning gennem straf.

Frifindes en tiltalt i medfør af § 16, eller findes straf uanvendelig efter § 17, kan retten i medfør af straffelovens § 70 træffe bestemmelse om sikkerhedsforanstaltninger, hvis det skønnes fornødent af hensyn til retssikkerheden. Bestemmelsen i § 70 omfatter såvel mindre som mere indgribende foranstaltninger. Af de sidste kan nævnes anbringelse i et sindssygehospital, en åndssvageanstalt eller anden kur- eller plejeanstalt eller i en særlig forvaringsanstalt.

De gældende regler i straffelovens §§ 16-18 har været genstand for nogen kritik. Fra lægelig side er man således, for så vidt angår sindssygdom og åndssvaghed, i højere grad gået ind for en regel, der afgrænser straffrihedens område alene med en henvisning til begreberne sindssygdom og åndssvaghed i højere grad uden anvendelse af supplerende kriterier (tilregnelighed). Endvidere har kriteriet „egnet til påvirkning gennem straf“ i straffelovens § 17 givet anledning til diskussion.

Under hensyn hertil foreslås bestemmelsen i § 16 ændret således, at der med hensyn til sindssygdom og åndssvaghed i højere grad indføres et rent psykiatrisk kriterium. Straffrihed knyttes direkte til tilstedeværelsen af en af de nævnte tilstande på gerningstiden. Forslaget er i overensstemmelse med straffelovrådets indstilling, som jeg har kunnet tiltræde. Jeg kan tilføje, at der er en sådan fasthed i afgrænsningen af de nævnte psykiske abnormiteter, at man kan overskue konsekvenserne af at bygge en regel om straffrihed på et rent psykiatrisk kriterium.

For så vidt angår personer, der har handlet i en tilstand, der kan ligestilles med sindssygdom, eller i en tilstand af åndssvaghed i lettere grad eller i en tilstand, som ganske må ligestilles med åndssvaghed, foreslås ligeledes i overensstemmelse med straffelovrådet en fakultativ regel om straffrihed, således at domstolene har mulighed for at statuere strafansvar, når særlige omstændigheder taler derfor.

Er en tilstand af sindssygdom fremkaldt ved indtagelse af alkohol eller andre rusmidler, f. eks. narkotika, bør domstolene have mulighed for at statuere strafansvar. For sådanne tilfælde foreslås derfor også en bestemmelse om fakultativ straffrihed, således at domstolene, hvis omstændighederne taler derfor, kan pålægge strafansvar.

Ligeledes i overensstemmelse med straffelovrådet foreslås det, at bøde skal kunne idømmes, uanset at tiltalte på gerningstiden befandt sig i en af de tilstande, der er nævnt i forslaget til straffelovens § 16. En bøde rummer ikke den risiko for psykiske skadevirkninger, der er knyttet til frihedsstraf, men kan efter omstændighederne være en adækvat advarsel. Dertil kommer, at muligheden for en bøde i sager, der — som det ofte vil være tilfældet — drejer sig om bagatelforseelser, vil kunne udelukke spørgsmålet om dom til behandlingsforanstaltninger, som efter forseelsens beskaffenhed kan være uforholdsmæssigt indgribende.

Det vil ligeledes være en fordel, at man, selv om der er en vis mistanke om sindssygdom, vil kunne undlade at iværksætte mentalundersøgelse ud fra den betragtning, at en sådan undersøgelse ville betyde en uforholdsmæssig belastning af en sag, der kun drejer sig om en bøde.

Det foreslås, at retten over for personer,